

העמותה למען בית הספר הניסויי מעלות והאזור
ת.ד. 2 גן התעשייה מגדל תפן, 24959
טל' : 04-9872551/2 פקס : 04-9872685
עמותה רשומה מס' 5-013612-58
נוסדה בשנת 1988

בית הספר הניסויי מעלות והאזור
ת.ד. 2 גן התעשייה מגדל תפן, 24959
טל' : 04-9872551/2 פקס : 04-9872685

בית הספר הניסויי על אזורי תפן

קהילת בית הספר תפן

בית הספר הוקם בתפן אשר בגליל המערבי, בקיץ 1991 כבית ספר "אחר" – תלמידים, אנשי צוות והורים שותפים פעילים בעיצובה ודרכי עבודתה של מערכת חינוכית אלטרנטיבית. בבית הספר כ- 500 תלמידים מגן טרום חובה ועד י"ב, הבאים ממגוון צורות ההתיישבות בגליל: מושבים, מצפים, עיירות פיתוח, כפרים ערביים וישובים קהילתיים.

בשל תפישתו ההוליסטית של בית הספר נוצרה קהילה מגוונת של משפחות המוצאות בו מכנה משותף על בסיס השקפה חינוכית. ככל קהילה טבעית של בני אדם, כוללת גם קהילת תפן תלמידים בעלי מוגבלויות שונות, בהם נכים, תלמידים לקויי למידה ובעלי קשיים אחרים.

ההכרות העמוקה עם כל ילד כמכלול, תוך קבלת השונות וטיפוח הנטיות והכישורים האישיים, היא אחת המטרות העיקריות של בית הספר. בית הספר פועל בראיה מערכתית של התלמיד, על מנת להיענות לצרכיו השונים ולבנות עבורו סביבה לימודית וחברתית תומכת, אשר מעודדת את ההתפתחות הרגשית, הגופנית, האינטלקטואלית והחברתית.

כל קהילת בית הספר נתרמת מהמפגש האנושי המתקיים בבית הספר, וחינוך הילדים לסובלנות ולחיים משותפים בחברה מגוונת, מהווה בסיס לכישורי אזרחות טובה.

בית הספר מונחה ופועל על פי עקרונות אלו:

הטרונגיות

- מגוון רחב של ישובים מהם נקלטים הילדים ויוצרים קהילה אחת.
- חברת הילדים מגיל 3 ועד 18, וכן עד גיל 21 בחינוך המיוחד.
- הלמידה בקבוצות הטרונגיות.
- קבלת השונות וטיפוח הנטיות והכישורים של כל תלמיד.

למידה משמעותית

- הלמידה הינה מרכז חיי בית הספר, והדרך אל הלמידה הטובה והמשמעותית מהווה עבור מורי בית הספר נתיב לצעוד בו יום ולחפש בו גילויים ויכולות חדשות. צוות המורים בבית הספר עוסק באופן רצוף בשאלות של למידה משמעותית, מתוך אמונה עמוקה שעלינו לשאוף למטרה אשר נמצאת הרבה מעבר להישג הלימודי הסטנדרטי.

הבחירה כמרכיב עיקרי בסביבה הלימודית

- מערכת הלימודים בתפן חותרת ליצור איזון בין חובות החברה ותרבותה לבין הנטיות האישיות של כל תלמיד, לכן בנוסף לשיעורי חובה בהם לומדים מקצועות מרכזיים (שפה, היסטוריה, תנ"ך, מתמטיקה, אנגלית ועוד) בוחרים התלמידים מתוך מגוון של שיעורי בחירה בתחומים ומקצועות שונים.
- מטרת: א. לתת הזדמנות לתלמיד לממש את הפוטנציאל האישי שלו ולהצטיין. בכך מתאפשר גם לתלמידים שיש להם קשיי למידה בכיתה הרגילה להצליח ולהתפתח בתחומים שהם חזקים בהם. ב. פיתוח היכולת לבחור מתוך אלטרנטיבות קיימות, נטילת אחריות על הבחירה, פיתוח עצמאות, מודעות עצמית והעמקה בתחומים מועדפים. התלמיד מפתח במהלך הזמן הכרות ומודעות טובה יותר לעצמו - כישוריו, הגדרת מטרותיו, מניעיו וכד' דרך ההתנסות בבחירה ונשיאה באחריות בהמשך התהליך.
- הבחירה היא חופשית לתלמידים החל מכתה ג' ואילך, אך משעה שבחר התלמיד בשיעור בחירה הרי הוא מחויב לו. שיעורי הבחירה הם חלק מן המערכת האישית שכל תלמיד בונה לעצמו והיקפם הולך וגדל ככל שהתלמיד בוגר יותר.
- דוגמאות לשיעורי בחירה: טכנולוגיה, סיור וניווט, מדעים, פיסיקה, אמנות, תיאטרון, מוסיקה, מחול, בניית אתרים, חינוך גופני ועוד.
- שיעורי הבחירה ניתנים ע"י מורים קבועים מצוות בית הספר.
- מרכיב הבחירה מצוי גם במשימות הלמידה השוטפות, אם במסגרת "סדר יום גמיש" בכתות היסודי או במסגרת מטלות שונות שמקבלים התלמידים.
- בגיל העל-יסודי, לכל תלמיד מערכת אישית המורכבת משיעורי חובה, שיעורי העמקה ושיעורי בחירה. התלמידים חופשיים לבחור מסל השיעורים כולו יותר מהגברה אחת או מגמה אחת, בהתאם למה שמאפשרת מערכת השעות.

הערכה מעצבת

- ההערכה מותאמת לדרכי ההוראה-למידה הנהוגות בבית הספר, ממוקדת בתלמיד ומכוונת לליווי תהליך התקדמותו.
- בשלבים השונים, עד שנה לפני בחינות הבגרות, ההערכה אינה כוללת מבחנים וציונים מספריים. ההערכה מתבצעת במגוון דרכים: תיקי עבודות, תערוכות, עבודות אישיות מסוגים שונים וכד'. בהערכה מתקיים מרכיב של דיאלוג בין המורה לתלמיד, בכדי לחדד את יכולות התלמיד להעריך את הלמידה שלו ואת תוצריה.
- תוצרי ההערכה משקפים את תהליך העבודה הממושך ואת מגוון הכישורים של התלמידים.
- במחצית ובסוף השנה עוסקים כל המורים והתלמידים במשוב והערכה. כל ילד מקבל "אוגדן הערכה" המכיל את סיכום התהליך עד אותו שלב, ובשיחה משותפת של מחנך – תלמיד – הורה, מנוסחות המטרות האישיות לשלב הלמידה הבא.
- מבחנים - לשם תרגול הכנה למבחן, טכניקת ההיבחנות, וגישה אל חומר הלימוד כנדרש במבחן, מתקיימים מבחנים בשנה בה ניגשים התלמידים למבחני הבגרות ובמקרים מסוימים בשנה הקודמת לכך.

- בחינות הבגרות מתקיימות בבית הספר כסדרן וכל תלמיד יכול לגשת לבחינות הבגרות. תפקידו של בית הספר לעזור לכל אחד מהם להצליח בכך. עד כה השיגו רוב התלמידים ציונים גבוהים במיוחד בבחינות הבגרות.

דמוקרטיה ושיתופיות

- בית הספר מתאפיין בכבוד הדדי בין מבוגרים לצעירים ובתוך האוכלוסיות.
- בית הספר עובד בשיתוף פעולה מלא בין הורים-מורים-תלמידים לקיום אוטונומיה מלאה בעיצוב ויישום התפישות החינוכיות, תוכניות הלימודים, דרכי ההוראה וההערכה, תהליכי קבלת החלטות ועוד.
- כל אחד בצוות נושא באחריות על מכלול חיי בית הספר ופעולותיו, כאשר ההחלטות המרכזיות מתקבלות במשותף.
- הצמיחה הפנימית של בית הספר מתקיימת לאורך כל שנות קיומו, תוך למידה פנימית ותהליכי משוב ושינוי, ללא מודל קבוע חיצוני.
- חברת הילדים מנוהלת באופן משתף ע"י הילדים עצמם, באמצעות מוסדות בית ספריים התנדבותיים, ללא בחירות ותחרות. המוסדות העיקריים הם: הפרלמנט – האסיפה הכללית של כל קהילת בית הספר, כשלכולם קול שווה- תלמיד, איש צוות, הורה. ההחלטות בפרלמנט מחייבות את הקהילה כולה ויוצרות את "ספר החוקים" של בית הספר.
- הועדות ליחסים בין אישיים וצוותי תגובה (ליסודי ולעל-יסודי)- תפקידן לפתור בעיות התנהגות באמצעים בלתי שיפוטיים וללא ענישה. בעיות בין תלמידים, בין מורה לתלמיד, בין תלמידים לנהג ההסעה וכד'.
- וועדות רבות נוספות חלקן קבועות וחלקן פועלות לפרק זמן מסוים לעיסוק בשאלה רלוונטית.
- החיים בבית ספר שהאווירה בו דמוקרטית, מזמנים לילד התנסות בתהליכים חברתיים דרכם הוא לומד על בשרו מהי שותפות, דרך קבלת החלטות, אחריות ומעורבות, מנהיגות, עבודת צוות ועוד.

גישה מערכתית

- בית הספר הוא סביבת חיים הוליסטית בה ה"תלמיד" אינו רק "לומד" אלא בראש בראשונה אדם בעל צרכים רגשיים, חברתיים, פיזיים, קוגניטיביים, יצירתיים ועוד. העשייה החינוכית והארגונית שלובות זו בזו כדי לממש את המטרות אותן שואף בית הספר להשיג.

רצף והמשכיות לצד שינוי והתאמה

- התפיסה החינוכית הוליסטית של בית הספר, המיושמת מהגיל הרך ועד הגיל הבוגר עוברת שינויים והתאמות לפי הצרכים המשתנים.
- בזכות הרצף והמשכיות אפשר לחיות וללמוד בחברה רב- גילאית, כשהנתינה ההדדית היא יעד מרכזי.
- העבודה החינוכית ושיתוף הפעולה עם ההורים לאורך שנים, מאפשרות יצירת קהילה אינטימית ומחויבת. ניתן להכיר היטב את הילדים ולהקל עליהם את המעברים מכתה לכתה ומחטיבה לחטיבה (א', ז', ...)